

Les oportunitats per a Andorra de l'acord d'Associació amb la UE

Pere LÓPEZ i AGRÀS

Acord d'Associació. Aquest terme ara és a bastament conegut, encara que hi ha molts ciutadans que no acaben de tenir del tot clar què significa realment i, en especial, què pot comportar per a Andorra. És a dir, quines oportunitats pot aportar per a Andorra si el signem i, a la vegada, a canvi de quines concessions. Aquesta manca d'informació, segurament, és el que fa que hi hagi moltes persones que encara no vegin clar, ja no només si cal firmar un document d'aquest abast sinó, fins i tot, si era necessari per al país embarcar-se en la seva negociació.

Des del Partit Socialdemòcrata ho tenim clar. I no pas ara. Fa temps que defensem la necessitat d'aquest acostament a Europa via la negociació d'un acord d'associació. Entenem que Andorra no pot esdevenir estat membre de la Unió Europea vistes les importants exigències que suposa i d'altres elements com ara la convergència fiscal en matèria indirecta que això comportaria; ara bé, Andorra no pot quedar-se aïllada, i molt menys en un món com l'actual. Cal pactar una nova relació amb la qual l'organisme comunitari se senti còmode i que a Andorra li doni la possibilitat d'accedir al mercat econòmic europeu, a la vegada que els seus ciutadans també trobin facilitats més grans a l'hora de residir, estudiar o treballar als països de la Unió.

L'acord d'associació és una necessitat de futur. Del desenllaç de les negociacions que actualment realitza el Govern d'Andorra amb la Unió Europea en pot dependre la nostra economia, i essencialment si tira o no cap endavant, no només els pròxims anys, sinó les dècades vinents. A les nostres mans tenim el futur dels nostres fills i, fins i tot, dels nens. I és que l'enllaç amb la Unió Europea i l'accés al mercat únic és la via per a noves oportunitats, per modernitzar i diversificar la nostra economia i per aportar prosperitat i creixement als nostres ciutadans.

Amb l'impuls de l'Acord duaner de l'any 1990 s'ha fonamentat el desenvolupament o el creixement de l'activitat comercial al nostre país. De la mateixa manera només a través d'un

acord d'associació que permeti l'accés al mercat interior es pot generar el marc per al desenvolupament i creixement al nostre país d'una activitat de prestació de serveis i en els camps numèric i tecnològic; uns sectors que a hores d'ara no podem ni imaginar cap a on poden derivar però a ningú se li pot escapar el fet de quina serà la seva rellevància en uns anys. Perquè el que s'està fent ara és treballar per l'Andorra dels anys 2040, 2050 i és del tot evident que aquest futur no es pot construir sobre la base, només, de l'actual acord duaner. En aquesta ponència intentaré aportar llum sobre quines oportunitats suposa l'assoliment d'un acord d'associació per a Andorra, però especialment per als ciutadans andorrans.

Àmbit econòmic

L'acord d'associació comportarà canvis importants en molts àmbits però és clar que una de les potes essencials serà en l'economia. Si s'aconsegueix un bon acord, s'obren portes molt importants per al teixit d'empreses andorrà així com la possibilitat d'arribada de nous negocis i d'inversió estrangera que, actualment, encara no contempla el Principat com un lloc idoni per establir-se. Aquesta segona possibilitat no s'ha d'entendre com un risc per a les empreses ja existents, al contrari. Pot permetre tant un important increment de la competitivitat del nostre país, així com creixement, tant en quantitat com en qualitat de llocs de treball, sense oblidar les sinergies que es poden crear amb les societats andorranes. En definitiva, l'acord d'associació pot ser l'impuls decisiu per fer realment que el projecte d'inversió estrangera i de diversificació de la nostra economia aconseguixi assolir els objectius i les xifres que, fins ara, no s'han complert, malgrat les promeses del govern de Demòcrates per Andorra.

I l'altra pota econòmica clau, com ja he dit, és l'impuls que es pot donar a la internacionalització de les nostres empreses dins de l'Espai Econòmic Europeu al qual s'ha de poder accedir, com ja ho fan altres estats no comunitaris com ara Liechtenstein, gràcies a l'acord d'associació. Les actuals dificultats que una societat andorrana té per sortir a l'exterior, fins i tot després de la signatura d'una incipient xarxa de convenis de doble imposició, es reduirien de forma significativa. Accedir a un mercat amb 500 milions de potencials clients, tant de serveis com de productes, és, sense cap mena de dubte, un avenç important més tenint en compte l'evolució i el creixement que tindrà el sector dels serveis en els anys a venir. Possibles exemples. D'una banda, el sector del transport. Actualment, els transportistes andorrans viuen importants problemes a l'hora de fer els seus desplaçaments a l'estranger. En no ser Andorra membre de la Unió Europea no poden beneficiar-se de les diferents normatives que l'organisme comunitari ha anat implantant al llarg dels anys per assegurar que, en aquest sector, es compleix el principi bàsic de la lliure circulació de serveis. Amb l'acord d'associació es pot aconseguir que aquestes directrius també siguin aplicables als vehicles amb matrícula del Principat i, per tant, seria tot un avenç en relació amb la situació actual del qual es podrien beneficiar les empreses. I ja més pensant en el futur, qui sap, si apostar per convertir Andorra en una plataforma de destinació, fet que podria suposar un impuls molt gran per al sector.

Un altre exemple: el comerç electrònic. Aquest és òbviament un camp que pot oferir moltes possibilitats en un futur que també requereix l'accés per part de l'economia andorrana tant al sistema SEPA com possiblement en un futur a Target2. El primer dels objectius és recollit ja en l'actual acord monetari.

Tercer exemple: comerç i distribució de proximitat. L'exportació cap al mercat interior de productes d'origen a la Unió Europea que han entrat prèviament a Andorra (i que no disposen de l'origen preferencial andorrà) esdevindria possible sense pagar aranzels. Apareix doncs una oportunitat de presència dels operadors andorrans en el mercat internacional proper. Les empreses andorranes tenen una capacitat de distribució que els permet treballar en els territoris propers al Principat amb costos competitius sobre les empreses que operen des dels grans centres de distribució a Espanya i a França. Per tant, en aquest àmbit pot haver-hi un acord amb els fabricants i un clar benefici per als consumidors.

Dins les converses que s'estan efectuant en el pacte d'estat per l'acord d'associació, s'ha posat sobre la taula una altra possibilitat interessant en el marc del comerç: Andorra es pot convertir en un centre de distribució de determinats productes per al mercat interior en el seu conjunt, sobretot pensant en productes d'empreses de països tercers. La distribució andorrana pot també créixer a través de les anomenades importacions paral·leles. En qualsevol cas, s'han de tenir en compte les relacions amb les empreses fabricants i el contingut dels acords signats.

Cal tenir en compte alhora que la rúbrica de l'acord d'associació pot comportar el trànsit del règim actual al d'unió duanera dels productes amb codificació duanera de l'1 al 23, cosa que segons els estudis realitzats conjuntament per tècnics del Govern i representants dels diferents sectors i productes implicats pot comportar un increment del volum de negoci i de l'activitat per a cada un d'ells.

I tot això, cal remarcar-ho, sense que, al contrari del que algunes veus han volgut fer creure, sigui necessari tocar ni un punt del nostre actual sistema fiscal, plenament homologable. L'acord d'associació no ha de fer modificar cap figura impositiva, ni l'IGI ni l'impost de societats. Justament, una de les claus d'aquest futur conveni és el manteniment de l'actual sobirania fiscal.

Àmbit d'infraestructures

No es pot negar que un dels grans problemes històrics que hem tingut a Andorra ha estat les dificultats d'accés. La carretera, via França o via Espanya, ha estat l'única forma d'arribar-hi i no sembla pas que això pugui canviar en un futur pròxim. I ningú no pot negar que la xarxa viària propera presenta punts encara complicats, sigui pel costat català o pel costat nord, en territoris tradicionalment poc poblats on les inversions dels dos estats veïns han arribat en comptagotes.

Una sortida pot passar pel programa CEF (Connecting Europe Facility), que finança infraestructures de transport, energia i telecomunicacions que contribueixen a millorar les interconnexions entre els estats membres de la Unió Europea. Una prioritat que pot acabar resultant interessant per a Andorra són els projectes transfronterers, que tenen com a objectiu eliminar els colls d'ampolla o aquelles seccions incompletes entre dos països. Introduir en aquesta part del programa els accessos al Principat, per la via d'integrar Andorra dins d'un itinerari europeu prioritari, podria ajudar a impulsar millores en vies properes, fet que, de retruc, suposaria un important impuls als serveis de distribució de mercaderies esmentats abans. Cal tenir en compte que això implicaria una coparticipació financera en dits projectes,

però tenint en compte l'exemple recent de les inversions a l'RN-20 i l'RN-22 no seria pas quelcom a descartar.

Sigui quin sigui el cas, la signatura d'un acord d'associació obre el camí i és l'única opció per a la preparació de projectes conjuntament amb els països veïns per a la millora de xarxes i infraestructures de tot tipus que poden (evidentment en un futur), sempre que aquests es treballin de forma prou adequada, merèixer l'aprovació per part de la Unió Europea. El camp de possibilitats en aquest àmbit, si bé situat en el mitjà i llarg termini, és molt rellevant.

Àmbit educatiu

Fins ara les negociacions i també els treballs del pacte d'estat s'han centrat molt en l'àmbit econòmic, però en el futur caldrà també negociar altres aspectes que, en aquest cas, poden tenir una importància cabdal per als nostres estudiants. Un punt cabdal té a veure especialment amb la comunitat d'universitaris andorrans.

Fins ara ningú no pot negar que els nostres joves no sempre ho tenen fàcil quan volen anar a cursar una carrera a centres europeus. Problemes que, fins i tot, es viuen en universitats dels nostres veïns i que poden encara ser més importants en altres estats de la Unió Europea. En alguns casos, per més que es vulgui tancar els ulls a aquesta realitat, hi ha qui per fer els estudis somiats s'ha vist obligat a fer-ho no com a nacional andorrà sinó amb un passaport d'un país comunitari –en el que clarament és una violació de l'actual legislació sobre nacionalitat–.

L'acord d'associació és una via per posar fi a aquestes situacions. Un bon exemple el tenim a Liechtenstein, que després de signar el conveni en va veure l'important i positiu impacte a l'hora de facilitar la mobilitat dels seus estudiants. I això, sumat a la possibilitat per als nacionals del petit estat centreeuropeu de participar en programes europeus de formació, com ara les beques Erasmus.

L'acord també podria permetre altres possibilitats per als estudiants del nostre país. Així, s'obriria la porta que puguin ser part de grups de recerca en grans consorcis internacionals, opció que, ara mateix, en no ser membre de la Unió Europea, presenta importants dificultats.

Àmbit social

Indirectament, i així ho han volgut apuntar també els sindicats durant les reunions del pacte d'estat, la signatura d'un acord d'associació pot alhora ser un revulsiu perquè Andorra acabi adoptant, finalment, una legislació en l'àmbit social i laboral que realment protegeixi els drets dels treballadors del nostre país. El conveni podria implicar la necessitat d'homologar les actuals normatives, que en alguns casos provoquen una important indefensió dels assalariats, i apropar-les a les que existeixen als països europeus de l'entorn.

Per tant, podem esperar, si es fan bé les coses, una millora de la legislació laboral, però també la que regula la situació dels sindicats, en la línia defensada pel Partit Socialdemòcrata. És a dir, la de permetre que aquestes organitzacions puguin gaudir de subvencions del Govern per fer la seva tasca i, d'aquesta forma, aconseguir convertir-se en un actor vàlid i representatiu que pugui participar d'igual a igual en negociacions amb la patronal.

Aquesta qüestió només pot veure's amb bons ulls tant per part de sindicats com de la

patronal; és evident, i així ha estat al llarg de la història, que del paper i dels acords arribats entre patronal i sindicats sempre se n'ha derivat progrés social, acontentament i el que és més important una millora de la qualitat dels serveis prestats. Per tant aquest és un element que, també, aportarà elements positius al futur del nostre país.

Àmbit financer

Tot i que Andorra té signat un acord monetari amb la Unió Europea i que s'estigui desenvolupant tot el marc legislatiu que se'n desprèn, no s'ha de confondre amb la rellevància per al sector financer del futur acord d'associació.

Les futures negociacions de la lliure circulació de serveis i de capitals tindran una gran afectació en diverses qüestions, com ara la possibilitat de prestar serveis al conjunt del territori de la Unió Europea, i en aquest sentit el fet de disposar del passaport comunitari per als productes creats i gestionats per les entitats andorranes és fonamental.

Alhora a ningú no se li pot escapar que la conclusió d'un acord d'associació amb la Unió Europea, juntament amb l'equiparació del marc regulador per la via de l'acord monetari és alhora un element que pot ser rellevant a l'hora de plantejar escenaris referents al model de supervisió de l'activitat bancària així com a un potencial accés a un sistema de prestador de darrera instància.

Conclusions

Queda clar, doncs, que la negociació per la signatura d'un acord d'associació amb la Unió Europea representa per a Andorra, sense cap mena de dubte, una gran oportunitat. O millor dit, diverses grans oportunitats, perquè afecten molts àmbits i no només l'econòmic sinó també el financer, educatiu, social, les infraestructures i altres, que és, per ara, el que més impacte ha tingut en l'opinió pública, tenint en compte que els primers aspectes tractats han estat d'índole duanera. Però no ens podem quedar només aquí.

Econòmicament, com hem vist, és evident que l'acord pot suposar un important impuls per a Andorra. Un impuls que no seria cosa de pocs anys sinó que probablement marqui les futures dècades. Però ha d'anar més enllà. Aspectes socials o educatius també poden patir importants canvis en benefici dels nostres ciutadans.

En aquestes negociacions ens hi juguem molt com a país. Per això és important el treball conjunt que s'està realitzant entre grups parlamentaris, Govern i agents socials, amb bona predisposició de totes les parts. És el camí per presentar-nos units davant la Unió Europea i aconseguir una bona negociació i, essencialment, el millor acord d'associació possible. Que caldran sacrificis i canvis que potser poden generar certa inquietud no es pot negar. Però també cal tenir en compte que els avantatges d'un bon acord poden anar molt més lluny que aquestes pors. Treballem units sense por i no oblidem que el que està sobre la taula és el futur no només de nosaltres sinó també de les generacions futures.

Pere López i Agràs,
economista, conseller general i president
del Grup Parlamentari Socialdemòcrata